

REMISSYTTRANDE

Datum
2024-12-12

Dnr
2024/6061

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L6@regeringskansliet.se

Delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63) (Departementets diarienummer Ju2024/01778)

Justitiekanslern har den senaste tiden lämnat flera remissyttranden över förslag om ökade informationsflöden mellan myndigheter. Justitiekanslern kan konstatera att det nu aktuella förslaget med en generell sekretessbrytande bestämmelse är betydligt bredare än tidigare förslag eftersom den ska tillämpas inom i princip hela den offentliga sektorn. Bestämmelsen träffar också en stor mängd olika uppgiftskategorier och utlämnande får ske för ett flertal olika syften. Avsikten med bestämmelsen är åstadkomma ett väsentligt utökat informationsutbyte mellan myndigheter.

Justitiekanslern har i tidigare remissvar rörande förslag som handlar om uppgiftsdelning mellan myndigheter påtalat att alltför generellt utformade bestämmelser riskerar att leda till en personuppgiftsbehandling som inte stämmer överens med dataskyddsförordningens bestämmelser. Justitiekanslern har särskilt erinrat om de krav på tydlighet, precision och förutsebarhet samt uppgiftsminimering som gäller vid personuppgiftsbehandling (se t.ex. Justitiekanslerns remissyttrande över promemorian Utökat informationsutbyte, Ds 2022:13, betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel, SOU 2023:69 och promemorian Förbättrade möjligheter för polisen att använda kamerabevakning, Ds 2024:11). Justitiekanslern har också pekat på svårigheterna med att överblicka hur de olika förslagen förhåller sig till varandra och vilka konsekvenser de sammantagna medför för de enskildas personliga integritet. Utan en sådan överblick är det mycket svårt att avgöra förslagets förenlighet med grundläggande rättigheter. Dessa mer generella synpunkter gör sig även gällande beträffande det nu aktuella förslaget. Justitiekanslern vill därutöver även följande.

Som utredningen konstaterar kommer ett utökat informationsutbyte mellan myndigheter få till följd att uppgifter, som inom en verksamhet skyddas av en absolut sekretess eller en presumtion för sekretess, överförs till en verksamhet där en svagare sekretess gäller för uppgifterna. Någon reglering om överföring av sekretess föreslås dock inte. I stället har den utlämnade myndigheten att göra en intresseavvägning om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen har att skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Vilket sekretesskydd uppgiften har hos den mottagande myndigheten är en sådan omständighet som ska beaktas.

För att intresseavvägningen ska utföras på ett korrekt sätt krävs kunskap om andra myndigheters verksamhet och sekretessreglering. Det handlar alltså om mycket komplexa proportionalitetsbedömningar som ska göras av ett stort antal enskilda handläggare utan närmare vägledning. Risken för olikhet i tillämpningen med tillhörande brister i förutsebarhet gör i sig att den valda lösningen framstår som olämplig. Till detta kommer en överhängande risk för felaktiga bedömningar till men för enskilda.

Av utredningen framgår också att bestämmelsen inte ska vara subsidiär i förhållande till övrig reglering. Som utredningen själv påpekar innebär detta att uppgifter får lämnas ut med stöd av bestämmelsen även i de fall det finns en annan sekretessbrytande bestämmelse som reglerar uppgiftsutbytet och som innebär att uppgifterna inte får lämnas ut. Det framgår inte på ett tillräckligt tydligt sätt hur de skäl som motiverat högre trösklar för utlämnande i andra sekretessbrytande bestämmelser förhåller sig till den nu föreslagna bestämmelsen. Mot bakgrund av de noggranna överväganden som legat till grund för dessa bestämmelser, framstår detta som en väsentlig brist i underlaget.

Det finns i sammanhanget också skäl att erinra om att myndigheterna, vid sidan av tjänstemännens personliga straffansvar, är skyldiga att följa dataskyddsförordningen och att ett oproportionerligt utlämnande av känsliga uppgifter kan leda till skadeståndsansvar för staten.

I ljuset av dataskyddsförordningens krav har Justitiekanslern också svårt att se på vilken grund en uppgift skulle bli mindre skyddsvärd i förhållande till tredje man genom att den varit föremål för ett informationsutbyte och hanteras av en annan myndighet.

Utöver det som nu har sagts, finns det också – i linje med vad utredningen själv framför – anledning att ifrågasätta den systematiska lämpligheten av att en undantagsregel i praktiken görs till huvudregel. Den föreslagna ordningen respekterar inte lagstiftningens struktur och kan göra ett redan komplicerat regelverk ännu svårare att tillämpa.

Sammanfattningsvis bedömer Justitiekanslern att finns sådana risker att enskildas personuppgifter hanteras på ett sätt som är oförenligt såväl med grunderna för den befintliga regleringen som Sveriges unionsrättsliga åtaganden.

Ärendet har föredragits av Anna Mildner. I ärendets beredning har även byråchefen Martin Mörk deltagit.

Daniel Kjellgren